

Η ΟΝΟΜΑΤΟΘΕΣΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

Ἐν τῇ ἀναπτύξει ἣν ἔλαβεν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ὑπερδιπλασιασθεῖσα κατ' ἔκτασιν ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν, φυσικὸν ἦν νὰ χαρασσωνται νέα ὁδοὶ καθ' ἑκάστην, αἵτινες μένουσαι ἀνώνυμοι ἀπετέλεσαν ἐν συνόλῳ τασούτων μέγαν ἀριθμὸν, ὥστε κατήντησαν αἱ ἀνώνυμοι ὁδοὶ νὰ ὑπερβαίνωσι κατὰ πολὺ τὰς ὀνομασμένας. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται δι' ἀριθμῶν, διότι ἐνῶ αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως ἐν συνόλῳ ἀνέρχονται κατὰ προσέγγισιν εἰς 440 καὶ εἰς 23 πλατείας, ὀνόματα εἶχον μόνον 160 ὁδοὶ καὶ 12 πλατεῖαι. Ἐντεῦθεν τὸ ἔργον τῆς ὀνοματοθεσίας τῶν ὁδῶν ἦν λίαν δυσχερὲς, καὶ διὰ τοῦτο καίτοι ἐν τῷ παρελθόντι ἐγένοντο διάφοροι ἀπόπειραι πρὸς τοῦτο καὶ ἐπιτροπαὶ ποικίλαι συνέστησαν, ἡ ἐργασία δὲν ἤγετο εἰς πέρας πρὸς μεγάλην βλάβην τῶν συμφερόντων τῶν πολιτῶν, οἵτινες διὰ τῶν ἐπακλειημένων «Ὀδὸς Ἀνωνύμου», ὅπως κοινῶς ἐχαρακτηρίζοντο, ὑφίσταντο μυριοτρόπως ζημίας. Οὐχ ἤττον δὲ τῶν πολιτῶν ἐζημιούτο καὶ ἡ δημοσία καὶ ἡ δημοτικὴ ὑπηρεσία τῆς πόλεως.

Ἡ λύσις τοῦ ἐκκρεμοῦς τούτου ζητήματος ὀφείλεται μεταξὺ ἄλλων εἰς τὴν φιλεργίαν τοῦ νέου δημοτικοῦ ἡμῶν συμβουλίου, ὅπερ ἀνανεώσαν τὴν ἤδη ὑφισταμένην ἐπιτροπὴν καὶ κατάρτισαν αὐτὴν ἐκ τῶν καὶ ἤδη ὑπαρχόντων κκ. Ν. Γ. Πολίτου καὶ Δ. Α. Κορομηλά καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβούλου κ. Μ. Π. Λάμπρου ἀπήτησαν τὴν ταχεῖαν τοῦ ἔργου περάτωσιν.

Ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ἀνεγνώσθη ἐν τῇ προχθισινῇ συνεδριάσει καὶ συνάμα ὁ κατάλογος τῶν νέων ὀνομάτων, ὅστις ἐγένετο ἐν τοῖς πλείστοις δεκτὸς ὡς ὑπεβλήθη, μετὰ τινων προσθηκῶν. Ἄς προέτειναν τινὲς τῶν δημοτικῶν συμβούλων ἡ ὁ κ. Δήμαρχος.

Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα τῶν νέων ὀνομάτων.

Καὶ ἐν πρώτοις αἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν Ἀνακτόρων καὶ εἰς τὴν πλατεῖαν αὐτῶν ἄγουσαι λεωφόροι ὀνομάσθησαν ἡ μὲν «Ὀθωνος» ἡ δὲ «Γεωργίου». Προτάσει δὲ τοῦ κ. Δημάρχου καὶ πρὸς ἀνταπόδοσιν φιλοφρονήσεως τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου Μασσαλίας ἡ πρὸς τὴν Γαλλικὴν Σχολὴν ἄγουσα ὀνομάσθη ὁδὸς «Μασσαλίας».

Ἀπερίφθη ἡ πρότασις τοῦ νὰ μετονομασθῶσι τινες τῶν ὑφισταμένων ὁδῶν πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ἐγένετο δὲ δεκτὸν μόνον ὅπως ὀνομασθῶσι διὰ νέων ὀνομάτων αἱ παρεκτάσεις μακρῶν ὁδῶν διασχιζομένων ὑπὸ πλατειῶν ἢ αἱ καμπαὶ τοιούτων. Οὕτως ἡ παρεκτάσις τῆς ὁδοῦ Ἀθηνᾶς ὀνομάσθη «Ὀδὸς τῆς Γ' Σεπτεμβρίου».

Τὰ κυριώτερα ἱστορικὰ ὀνόματα ἀνδρῶν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ μαχῶν διασήμων ἐτέθησαν εἰς διαφόρους ὁδοὺς. Ὀνομάσθησαν οὕτως ὁδὸς Κανάρη, Ὑψηλάντου, Τομπάζη, Ζαήμεν, Μαυροκορδάτου, Τρικούπη, Δεληγιάννη, Πετμεζῆ, Σαχτούρη, Μαυρομιχάλη, Βαλτετσίου, Ἐρσοῦ, Χίου, Καματεροῦ, Ναυαρίνου κτλ. Δὲν ἐλησημονήθησαν οἱ ἀείμνηστοὶ ἰδρυταὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας καὶ οὕτω μία μὲν πλατεῖα ὀνομάσθη πλατεῖα «Φιλικῆς Ἐταιρίας», πολλαὶ δὲ ἀνώνυμοι ἔλαβον τὰ ὀνόματα τῶν πρώτων φιλικῶν Σκουφᾶ, Τσακάλωφ, Ἀναγνωστοπούλου, Κουμπάρη κτλ.

Ἡ νεωτέρα ἡμῶν φιλολογία παρέσχεν ὀνόματα εἰς ὀλόκληρον τὸ ὄπισθεν τοῦ Πανεπιστημίου τμήμα. Καὶ ὁ Κορνάρος, καὶ ὁ Σουτσοῦ, καὶ ὁ Ζαλοκώστας, καὶ ὁ Βαλαωρίτης, καὶ ὁ Γαλανός, καὶ ὁ Σουρμελής παρέσχον ὀνόματα εἰς ὁδοὺς. Ἐκ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος ὀνομάσθη ὀλόκληρον ἄλλο τμήμα. Οὕτω καὶ ὁδὸν Γλαδστανος, καὶ ὁδὸν Γκυίλφορδ, καὶ ὁδὸν Βερανζέρου, καὶ ὁδὸν Οὐγῶ, καὶ ὁδὸν Διδότου, καὶ ὁδὸν Γαμβέττα, καὶ ὁδὸν Λεορμᾶν ὀνόμασε τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, ἐνῶ συγχρόνως ἐβάπτιζε τρεῖς συνεχεῖς ὁδοὺς διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν ἐν Ναυαρίνῳ ναυάρχων, Κοδριγκτῶνος, Χαΐδεκ καὶ Δερινύ.

Αἱ ἀθηναϊκαὶ οἰκογένειαι δὲν ἐλησημονήθησαν καὶ πολλαὶ ὁδοὶ τῆς παλαιᾶς κυρίως πόλεως ὀνομάσθησαν διὰ τῶν ἐπιφανεστέρων ἐκ τούτων τῶν ὀνομάτων.

Ἄλλὰ πλὴν τούτων, τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἔλαβεν ὑπ' ὄψει τὰς ἀρχαίας καὶ μεσαιωνικὰς ἀκμνήσεις τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως. Οὕτω δ' ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς συνεπλήρου προτάσει τῆς ἐπιτροπῆς τὰς ἀρχαίας ὀνομασίας τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, προσέθεσεν ἐκ τῶν μεσαιωνικῶν ὁδοῦς Ἀχομινάτου, Χαλκοκονδύλη, Θεοφανοῦς, Ἀθηναΐδος, Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, Ἡρακλείου, Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα. Ἐκ δὲ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων δὲν ἐλησημονήθη οὔτε ὁ Μάρκος Αὐρήλιος, οὐδ' ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικὸς, οὐδ' ἡ σύζυγός του Ῥηγίλλη.

Οἱ δ' ἐξέχοντες τῶν ἀποθανόντων πολιτευτῶν παρέσχον ὁμοίως ὀνόματα ὁδῶν καὶ οὕτω θὰ ἔχωμεν καὶ ὁδοὺς Κουμουνδούρου, Δεληγεώργη καὶ Βουλγαρη.

Τοιοῦτον ἐν συνόψει τὸ ἔργον τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, περὶ οὗ ἀπεφασίσθη, ἵνα ἐκτυπωθῆ ἐν ἰδίῳ τεύχει μετ' ἐπεξηγήσεως ἱστορικῆς τῶν κυριωτέρων ὀνομάτων καὶ μετὰ τοπογραφικοῦ χάρτου τῶν Ἀθηνῶν φέροντος τὰ ὀνόματα πάντα¹.

1. «Ἐφημερίς».